

[H. K. Sørensen.]

da fremsatte grundlovsforslag, der byggede på tokammersystemet, stærkt har kunnet influere på partiet venstres stilling, fordi dette parti dengang gik ind for etkammersystemet. Jeg har derfor også kunnet se, at venstres stillingtagen dengang måtte blive ret afgørende for løsningen af grundlovsspørgsmålet nu, idet såvel socialdemokratiet som det radikale venstre også som følge af tidligere tiders tro og slagord har været tilhængere af etkammersystemet.

I det hele taget har netop forhandlingen om grundloven gjort det meget klart for mig, hvorledes politiske partiers stillingtagen er overordentlig stærkt bundet af deres optræden under tidligere politiske situationer. Der foreligger her et moment, som i og for sig kunne fremføres som et vist sikringsmoment mod pludselige stemningsomslag, og dette sikringsmoment ville bestå såvel under tokammer- som under etkammersystemet.

Det er videre klart, at forhandlinger, der går ud på skabe enighed mellem blot tre partier om et stort objekt, og her så stort et objekt som et grundlovsudkast, må foregå på en sådan måde, at der under gennemgangen punkt for punkt uvilkårligt skabes visse forudsætninger blot ved ordvalg, ved tonefald, ved bemærkningernes form, forudsætninger, der ikke kan bringes med tilbage til grupperne til forelæggelse og approbation, men som alligevel medvirker stærkt til at skabe det endelige resultat.

Som følge af disse og andre årsager har det vel derfor været sådan, at forløbet af de forhandlinger, vi her taler om, mere har været bestemt af, at man ville nå et mål fælles for alle partier, end af, at hvert enkelt parti opstillede faste standpunkter, hvorved der ikke kunne rokkes, og det er vel også som følge deraf, at forhandlingerne har udviklet sig sådan, at man med nogen ret kunne sige, at hvert fælles standpunkt, der er nået, i nogen grad har præjudiceret visse fremtidige standpunkter. Jeg skal ikke udtale kritik herover, men bemærke, at det også her er blevet mig meget klart, hvorledes selve dette, at man påbegynder en forhandling, kan blive årsag til, at man nødes til at gå videre på akkord, end man oprindeligt har forudset. Jeg tænker, der er mange medlemmer indenfor alle partier, der har gjort den samme erfaring i denne sag.

Der er af flere ærede medlemmer gjort

rede for mange enkeltheder vedrørende grundlovsforslagets paragraffer, og jeg skal ikke trætte med en gennemgang i detaljer, men nøjes med at sige, at som jeg glæder mig over, at grundloven udstrækkes til at gælde for alle dele af Danmarks rige, således beklager jeg, at tokammersystemet skal ophøre, udfra det synspunkt, at den vekselvirkning, der, såvidt jeg har forstået, læst og hørt, siden 1849 har bestået på rigsdagen mellem politikere af fag og politiske repræsentanter, nu må ophøre. Ved egentlige politikere af fag forstår jeg personer, hvis tid simpelthen er så stærkt beslaglagt af politisk virksomhed, at der ikke bliver tid tilovers til at passe andet erhverv, og ved politiske repræsentanter forstår jeg personer, der kan afse tid til ved siden af deres egentlige erhverv at følge med i rigsdagens og gruppernes arbejde. Jeg benytter udtrykkeligt vendingen „følge med“, som kan suppleres med eventuel specialviden, og som på sæt og vis i tide giver udtryk for den mening eller reaktion, som den velorienterede vælger måtte have, og herigenom kan disse folk vel også være medvirkende til at skabe initiativ og trække nye synspunkter frem. Når jeg benytter disse ubehjælpelige udtryk: den egentlige politiker og den politiske repræsentant, er det for at undgå udtryk, der bringer begreber som professionel og amatør i erindring, ikke, fordi der ligger noget som helst odiøst i disse begreber anvendt på politisk virksomhed.

Den mand, der skal følge et tings forhandlinger, sin gruppes møder, passe sine udvalgs- og kommissionspligter og opholde sig i København fra tirsdag morgen til fredag aften, og som samtidig skal optræde som taler og diskussionsdeltager, når der kaldes på ham, denne mand må helt og fuldt ofre sig for sin politiske virksomhed. Han må også, og bliver det nu, skoles op dertil gennem ivrigt virke i partiarbejdet fra de unge år. Han gør — det vil jeg gerne ved denne lejlighed have sagt — en overordentlig fortjenstfuld indsats og må være uundværlig i dansk politik. Men der har længe været en tendens til, at den interesserede *amateur*, der kan nøjes med at have politikken som hobby, trænges ud af politik, og jeg personlig anser dette for en stor svaghed. Jo mere de politiske partier styrkes i organisation, jo mere den politiske skoling sættes i system, des mindre bliver chancen vel også for fornyelse af synspunkterne. Her